

2. Geriatric as a Profession URL: <https://www.americangeriatrics.org/geriatrics-profession/training-requirements/training-geriatric-social-workers> (дата звернення: 02.02.2022)
3. Scharlach, A., Damron-Rodriguez, J., Robinson, B., Feldman, R., 2000; Educating social workers in an aging society: A vision for the 21st century. Journal of Social Work Education, 36:(3), P.521-538. URL: [https://books.google.com.ua/books?id=bXW4AQAQAQBAJ&pg=PA36&lpg=PA36&dq=Scharlach,+A.,+Damron-Rodriguez,+J.,+Robinson,+B.,+Feldman,+R.,+2000;+Educating+social+workers+in+an+aging+society:+A+vision+for+the+21st+century.+Journal+of+Social+Work+Education.,+36:\(3\),+521-538](https://books.google.com.ua/books?id=bXW4AQAQAQBAJ&pg=PA36&lpg=PA36&dq=Scharlach,+A.,+Damron-Rodriguez,+J.,+Robinson,+B.,+Feldman,+R.,+2000;+Educating+social+workers+in+an+aging+society:+A+vision+for+the+21st+century.+Journal+of+Social+Work+Education.,+36:(3),+521-538) (дата звернення: 02.02.2022)

Ростовська Т.В.,
магістр соціальної роботи,
старший викладач кафедри Школи соціальної роботи ім. В.І. Полтавця,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
e-mail: t.rostovska@ukma.edu.ua

БЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

З 1980-х років і досі тема безпеки соціальних працівників на робочому місці у напрацюваннях професійних організацій найбільше стосується насильства з боку клієнтів, трохи менше - з боку колег. Першими цю тему почали вивчати Національні асоціації, публікуючи результати досліджень та рекомендації для фахівців, але досі в Етичних кодексах соціальних працівників різних країн питання безпеки на робочому місці не є пріоритетом або не згадується зовсім [1; 4; 5]. У країнах, де соціальна робота не має такої довгої історії, питання безпеки працівників на робочому місці найчастіше зводиться до «техніки безпеки» й «охорони праці», повністю уникаючи вивчення проблеми насильства щодо фахівців чи інших порушень їх прав. Зокрема в Україні тема насильства з боку клієнтів соціальних служб не досліджується і замовчується.

Для формування політики безпеки соціальних працівників на робочому місці у деяких країнах видають окремі рекомендації, оновлюючи та доповнюючи їх. Наприклад, у Сполучених Штатах Національна асоціація соціальних працівників (2013) та Управління з охорони праці (2016) у своїх Guidelines звертають увагу на такі моменти: соціальні служби відповідальні за формування політики безпеки в офісах, зокрема за наявність засобів захисту (тривожні кнопки, рації, телефони) та організацію робочого простору (широкі і світлі коридори, правильно розставлені меблі); «польові» соціальні працівники мають подавати супервізорам точні плани своїх майбутніх маршрутів, тримати з ними постійний зв'язок і не здійснювати виїздів додому чи в місця перебування клієнтів наодинці; фахівців мають регулярно навчати аналізу ризиків та технік самозахисту на випадок загрози з боку клієнтів (у тому числі під час навчання майбутніх фахівців у Школах соціальної роботи); соціальні служби мають розробляти та впроваджувати плани попередження ризиків, а

також звіти про інциденти нападів на фахівців для своєчасної реакції на них та удосконалення системи захисту на майбутнє [6; 7].

З початком пандемії Covid-19 до проблем безпеки на робочому місці додалося питання фізичного та психологічного захисту соціальних працівників від наслідків коронавірусу, що стало значним викликом як для організацій, так для фахівців. Уряди більшості країн не виділили достатньо ресурсів для підтримки системи надання соціальних послуг, тому державні та громадські організації мали самостійно приймати рішення щодо роботи у кризових ситуаціях.

У професійних організаціях соціальних працівників наголошують, що всі попередні правила безпеки на робочому місці та дотримання етичних принципів лишаються актуальними, але нові виклики у зв'язку з пандемією потребують також окремих інструкцій. Зокрема дуже гостро постало питання психологічного захисту, а також попередження стресу і вигорання серед фахівців через те, що останні можуть відчувати тривогу за себе і близьких, за власне здоров'я, соромитися своїх страхів та сумнівів, почуватися винними через погіршення доступу клієнтів до соціальних послуг тощо [2; 3]. Міжнародна Федерація соціальних працівників провела кілька досліджень серед своїх членів (2020) та видала рекомендації з безпеки в період пандемії, що стосуються урядів, менеджерів соціальних служб, супервізорів і фахівців:

- відстежувати оновлення інформації щодо вірусу, протоколів лікування, змін у законодавстві;
- визнати соціальних працівників надавачами важливих послуг і забезпечити їх належним фінансуванням, засобами захисту, тестуванням, страхуванням і необхідним обладнанням;
- оцінювати наслідки втручання соціальних працівників для здоров'я клієнтів до початку надання соціальних послуг і визначати доступні варіанти роботи з клієнтами, в тому числі, чи можливе надання послуг онлайн;
- впроваджувати та розвивати дистанційні методи роботи і забезпечити фахівців засобами віддаленого зв'язку;
- організувати доступне навчання для працівників соціальних служб і проводити регулярні та додаткові супервізії, індивідуальні й групові, для підтримки, інформування та мотивації фахівців;
- запровадити для соціальних працівників індивідуальні плани догляду про себе (self-care plans) для підтримки психічного здоров'я та соціального добробуту [8].

Підсумовуючи, варто зазначити, що питання безпеки соціальних працівників на робочому місці досі не вирішене навіть у тих країнах, де його вивчають близько сорока років, а в країнах із перехідною економікою та короткою історією професійної соціальної

роботи проблема захисту фахівців стоїть ще гостріше. Пандемія COVID-19 стала викликом для всієї системи надання соціальних послуг та виявила чимало прогалин, на які раніше не звертали уваги. Тож зараз питання напрацювання рекомендацій та матеріалів з безпеки фахівців стало ще актуальнішим.

Список використаних джерел:

1. Australian Association of Social Workers (2020). Code of Ethics. URL: <https://www.aasw.asn.au/document/item/1201>
2. Banks, S., Cai, T., de Jonge, E., Shears, J., Shum, M., Sobočan, A. M. ...& Weinberg, M. (2020). Ethical challenges for social workers during Covid-19: A global perspective, Rheinfelden, Switzerland: International Federation of Social Workers. URL: <https://www.ifsw.org/wp-content/uploads/2020/07/2020-06-30-Ethical-Challenges-Covid19-FINAL.pdf>
3. Banks, S., Bertotti T., Shears, J., Shum, M., Sobočan, A. M., Strom, K.... & Úriz, M. J. (2021). Pandemic ethics: A resource for social work students, educators and practitioners, Rheinfelden, Switzerland: International Federation of Social Workers. URL: <https://www.ifsw.org/wp-content/uploads/2021/09/2021-08-27-Pandemic-Ethics-Resource-FINAL.pdf>
4. Canadian Association of Social Workers (2005). Code of Ethics. URL: https://www.casw-acts.ca/files/attachements/casw_code_of_ethics.pdf
5. National Association of Social Workers (2021). Code of Ethics. URL: <https://www.socialworkers.org/About/Ethics/Code-of-Ethics/Code-of-Ethics-English>
6. National Association of Social Workers (2013). Guidelines for Social Worker Safety in the Workplace. URL: https://ncwwi.org/files/Incentives_Work_Conditions/NASW_Guidelines_for_Social_Worker_Safety.pdf
7. Occupational Safety and Health Administration, U.S. Department of Labor (2016). Guidelines for Preventing Workplace Violence for Healthcare and Social Service Workers. URL: <https://www.osha.gov/sites/default/files/publications/osha3148.pdf>
8. UNICEF (2020). Social service workforce safety and well-being during the COVID-19 response. URL: <https://www.unicef.org/media/68501/file>

Романова Н.Ф.,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
e-mail: natalia.romanova@ukma.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ СУПРОВОДУ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКИХ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ

Діяльність студентських соціальних служб спрямована не тільки на вирішення складних життєвих обставин, але й на саморозвиток, саморегуляцію та підвищення рівня стресостійкості студентів, особливо в умовах дистанційної освіти (Chirikov, Soria, Horgos, та Org, 2020). Студенти-практиканти, які залучаються до роботи в студентських соціальних службах, мають можливість ставати ініціаторами впровадження сучасних форм та методів соціальної роботи (зокрема діджитал технологій), створювати соціальні волонтерські проекти, запроваджувати тренінгову діяльність за методом «рівний-рівному» з врахуванням запитів від студентської спільноти.

Наразі вищі навчальні заклади демонструють свою зацікавленість щодо створення таких служб та розглядають їх як інноваційний напрямок роботи зі студентами, особливо при